

כבוד מר

מדינת ישראל
משרד החינוך

משרד החינוך
המיונהל להכשרה, השתלמויות והדרכה לעו"ה
האגף להשתלמויות והדרכה לעו"ה

20.01.2003

מקבל

ירושלים, יג' שבט תשס"ג
16 ינואר 2003
3601

ארגז:00035

גמולים

גמול השתלמות - ייעוץ משפטי

י"ו פולן

לכבוד

ד"ר איציק תומר, סמנכ"ל מינהל המינהל
מר מנחם כהן, סמנכ"ל ומנהל המינהל
מר ציון שבת, מנהל א.כ.א בהוראה
מר שמעון שטמפר, ממונה על תנאי שירות עו"ה

שלום רב,

הנדון: בטוח עו"ה בהשתלמויות

בהתייחס למכתבה של הגב' עדנה מעיני מפקחת על הוראת המוסיקה, לוט בזה מכתבי למפקחי
אגף השתלמויות בנדון. תשובתי מתבססת על חוות דעת משפטית של עו"ד אפרים יפהר.

בברכה,
מוטי רוזנר
מנהל גף תכנון ותאום
השתלמויות עו"ה

3/1/03
איציק תומר

העתק: מר יהודה פינסקי, מנהל האגף להשתלמות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל להכשרה, השתלמויות והדרכה לעו"ה
האגף להשתלמויות והדרכה לעו"ה

ירושלים ו' שבט תשס"ג
09 ינואר 2003
3595

לכבוד
מפקחי ההשתלמות במחוזות ובמטה

שלום רב,

הנדון: בטוח עו"ה משתלמים במהלך השתלמויות

שאלות רבות בנושא מופנות אלי מזמן לזמן. לוט בזה חוות דעת משפטית של עו"ה אפרים יפהר לעיונכם.

ולדיעתכם, כל מקרה הינו מקרה לגופו וישנם תבחינים שונים למתן תשובה בנושא. אשר על כן, אין תשובה אחת כללית. במסמך של עו"ה יפהר, ישנן הגדרות לגבולות גיזרת האחריות, ויש לקוראו על כל סעיפיו, אשר מהם תתקבל התמונה הכוללת.

בטוח המשתלמים אינו באחריות אגף השתלמות והדרכה לכל נושא ועניין.

תביעות משתלמים מוגשות לכ"א במשרד ובמחוזות, והבטוח הלאומי מבטח כל עובד עפ"י חוק הבטוח הלאומי וההתניות הנדרשות בחוק.

ולכן, אני מביא את הנושא לידיעתכם ולא לטפולכם. בכל שאלה בנושא הבטוח, יש להפנות את השואל למחוזות לגורמים הרלוונטים כגון: כח אדם בהוראה ולישכה משפטית.

ב מ ר כ ה,

מוטי רזנר
מנהל גף תכנון ותאום
השתלמות עו"ה

העתק: מר יהודה פינסקי, מנהל האגף להשתלמות
עו"ד אפרים יפהר, לשכה משפטית
גב' גבירה אביזוחר, מנחלת המחלקה לביטוח

ירושלים, כ"ט בסיון התשס"ב
9 ביוני 2002
סימוכין: 03035790

אל: מר מוטי רוזנר, מנהל הגף, גף תכנון ופיתוח עובדי הוראה, האגף להשתלמויות
והדרכה לעובדי הוראה

הנדון: ביטוח עובדי הוראה במהלך השתלמויות
סימוכין: מכתב מס' 3493 מיום 27.5.02

במענה למכתבך שבסימוכין, הריני מודיעך כי –

- א. עובד, לרבות עובד-הוראה, מבוטח לפי הוראות חוק הביטוח הלאומי מפני תאונות עבודה.
 - ב. הפסיקה סיווגה פעולות השתלמות ורווחה כפעולות נלוות לעבודה וקבעה את יחסה לפגיעות במהלך פעולות נלוות אלה כ"תאונות עבודה" במידת הקשר או הזיקה של פעולות אלה לעבודה, או במילים אחרות, בבחינת השאלה באיזו מידה נלוות פעולות אלה במידה סבירה לעבודה. מידת הסבירות קשורה למרחק הענייני שבין הפעולה (כגון: השתלמות) ובין העבודה.
 - ג. את מידת הקשר לעבודה פירשה הפסיקה כ"ענייני" או ה"אינטרס" שמגלה המעביד בפעולה הנלווית. עניין זה יכול לבוא לידי ביטוי, בין השאר, גם בכך שהמעביד מסייע בארגון הסעה, משתתף במימון הפעולה וזוקף את הזמן לחשבון יציאות העבודה.
 - ד. כתוצאה מן האמור לעיל אי אפשר לקבוע מראש ובאורח כללי כי כל תאונה המתרחשת במהלך השתלמות תוכר כתאונת עבודה, אך אי אפשר לקבוע מראש ובאופן כללי את ההיפך, וכל מקרה נבדק לפי נסיבותיו.
 - ה. לפי הפסיקה, בקצה האחד של קשת ההשתלמויות של עובדים עומדות השתלמויות הנבחרות על-ידי העובד עצמו, ולמעבידו אין עניין בהן ואין הוא מעודד את העובד להשתלם בהן, או מונע ממנו לעשות זאת. השתלמויות כאלה אינן, בדרך כלל, פעולות נלוות לעבודתו של העובד, גם אם הן נעשות בזמן שעבורו מקבל העובד דמי חופשה.
- מן הצד באחר של קשת ההשתלמויות עומדות אלה המאורגנות בידי המעביד או מטעמו, ואשר העובד חייב להשתלם בהן, הן מכוח חובה חוזית והן על-פי ציות

להוראת המעביד, ובעיקר כאשר מדובר בהשתלמות הקשורה לתהליכי עבודה חדשים, שינויים בתהליכי עבודה קיימים או רענון הידע המקצועי והרחבתו. השתלמויות כאלה הן בדרך כלל פעולות הנלוות לעבודת העובד.

1. עוד קבעה הפסיקה כי בתווך (בין סוגי ההשתלמויות שפורטו בסעיף ה' דלעיל) נמצא את ההשתלמויות של עובד אשר יש בהן עניין למעביד והוא אף מעודד אותן, הן בצורה ישירה והן בצורה עקיפה, כגון בדרך של העדפה בקידום. המבחן הבסיסי לקביעה אם יש לראות השתלמות כפעולה נלווית הוא באיזה מידה קשורה ההשתלמות לעבודתו או למקצועו של העובד, העידוד שנותן המעביד להשתלמות וכן מידת העניין שיש למעביד באותה השתלמות. מבחני עזר נוספים הם המסגרת הפורמלית של ההשתלמות וארגונה, מימון הוצאות ההשתלמות, תשלום שכר לעובד ותשלום דמי ביטוח לאומי בתקופת ההשתלמות, והאם ההשתלמות נעשית בזמן הרגיל של העבודה או מחוץ לו.

2. הפסיקה קבעה גם כי אף אם תוכר השתלמות כפעולה נלווית לעבודה, תיחשב תאונה שקרתה לעובד כתאונת עבודה ככל שהיא אירעה בפעילות ההשתלמות עצמה ולמענה ולא בפעילות פרטית או חברתית הנלווית להשתלמות.

3. מן האמור לעיל עולה כי יש לבדוק כל תאונה לפי נסיבותיה, וכל השתלמות לפי מידת היותה נלווית לעבודה, וייתכנו החלטות שונות בכל מקרה ומקרה לפי נסיבותיו.

4. לפיכך, ומבלי שאכנס לפרטים, הקביעה של מורות בית-הספר אלון בכרמיאל, שלפיה השתלמות "צבע בטבע" אינה כלולה בין ההשתלמויות שבהן העובדים מבוטחים על-ידי המוסד לביטוח לאומי, היא קביעה גורפת, שכדי לחוות דעה עליה יש צורך בפרטים נוספים לעניין מהותה והקשר שבינה ובין עבודת המורות.

5. באשר לשאלתך במכתב שבסימוכין, אני מקווה שהתמונה שהובאה לעיל מבהירה את התחומים שבהם עשויה להיווצר בעיה לעניין ביטוח מכוח חוק הביטוח הלאומי לעובד המצוי בהשתלמות.

בברכה,

**אפרים יפהר, עו"ד
סגן בכיר ליועץ המשפטי**

**העתק: מר יהודה פינסקי, מנהל האגף, האגף להשתלמויות והדרכה לעובדי הוראה
גב' סוניה פרץ, רכזת השתלמות, גף תכנון ופיתוח עובדי הוראה**